

Nr 12

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående befrielse i vissa fall från betalningsskyldighet till kronan m. m.; given Stockholms slott den 20 december 1957.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Gösta Netzen

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås i vissa fall befrielse från betalningsskyldighet till kronan.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 20 december 1957.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDELL, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, KJELLIN, JOHANSSON.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Netzén, anmäler framställningar i fråga om befrielse från betalningsskyldighet till kronan samt anför därvid.

1:o

Sedan Sven Ståhl, Utterliden, i en till Kungl. Maj:t ställd, av domänstyrelsen med utlåtande den 28 september 1956 överlämnad skrift anhållit, att såsom full likvid för en skuld till domänverket för vissa virkesköp få erlægga 20 procent av domänverkets fordran, 76 246 kr. 98 öre, fann departementschefen i propositionen 1957: 21 (p. 5:o) det gjorda erbjudandet böra godtagas. Departementschefen förordade, att det belopp å 15 249 kr. 40 öre, som Ståhl hade att gälda till kronan, borde erläggas inom tid som Kungl. Maj:t bestämde. Enär enligt gällande grunder för avgörande av frågor om efterskänkandet av kronans fordringar Kungl. Maj:t icke ägde befogenhet att utan riksdagens medgivande godtaga erbjudandet, inhämtades sådant medgivande i förenämnda proposition. I propositionen anfördes vidare bl. a. följande.

Sven Ståhl hade i egenskap av borgensman åtagit sig betalningsskyldighet för ifrågavarande fordran. Enligt av Arvidsjaur och Arjeplogs tingslags häradsrätt den 4 juli 1956 meddelat utslag i lagsökningsmål skulle Sven Ståhl dels jämte Gunnar Lundmark, Gotthard Lundmark, A. L. Hällgren, Helmer Wallström och Elof Ståhl till domänverket genast solidariskt utgiva 2 300 kr. 57 öre jämte 5 procent ränta därå från den 1 november 1955 tills betalning skedde, dels jämte nyssnämnda Gotthard Lundmark, Hällgren, Wallström och Elof Ståhl, likaledes solidariskt, till domänverket genast utgiva 73 946 kr. 41 öre jämte 5 procent ränta därå från den 15 september 1955 tills betalning skedde. Tillika ålåg det gäldenärerna att till domänverket utgiva 50 kr. i ersättning för lagsökningskostnader.

Sven Ståhls medgäldenärer Gotthard Lundmark, Hällgren, Wallström och Elof Ståhl var försatta i konkurs. Sedan Gunnar Lundmark vid utmätningsförsök befunnits sakna utmätningsbar egendom till gäldande av skulden, hade den 10 september 1956 till vederbörande konkursdomare ingivits ansökan, att även Gunnar Lundmark skulle försättas i konkurs.

Den 8 september 1956 hade Sven Ståhl rörande sin ekonomiska ställning uppgivit följande. Ståhl ägde fastigheten Utterliden 17, som enligt utdrag ur taxeringslängden var taxerad till 10 700 kr. Fastigheten, vars mangårdsbyggnad var ca 50 år gammal, kall och oduglig som bostad, kunde med tanke på skogsvärdet värderas till ca 15 000 kr. Ståhl hade dels en inteckning å 1 500 kr. i Svenska Handelsbanken, dels en inteckning å 10 000 kr., som en syster, som skött Ståhls hem i 17 år, erhållit som lönekompensation. Som tillgångar upptogs även 3 kor, värderade till ca 1 500 kr. samt lös egendom till ett uppskattat värde av ca 700 kr. Utöver vissa borgensåtaganden i Svenska Handelsbanken i Arvidsjaur och jordbrukskassan i Glommersträsk hade Ståhl ett borgensåtagande hos Arvidsjauras sockenallmänning å ca 42 000 kr. samt ifrågavarande borgensåtagande hos domänverket. I sin skrift uppgav Ståhl bl. a., att hans 3 kor sedan lång tid var utnätta men att han numera hade 1 ungnöt.

Sedan riksdagen bifallit Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning i propositionen 1957: 21 (JoU 1957: 4 p. 5; rskr. 128), meddelades detta domänstyrelsen i skrivelse den 22 mars 1957 för kännedom och iakttagande samt för vederbörandes underrättande. Ståhl underrättades härom den 3 april 1957 genom styrelsens försorg.

I en till domänstyrelsen ställd skrift den 12 april 1957 har *Sven Ståhl* anfört, att han icke har någon möjlighet att erlægga 20 procent av 76 246 kr. 98 öre. Hans mening hade varit, att domänverkets fordran hos honom skulle nedsättas till 20 procent av en femtedel utav sistnämnda belopp eller till i runt tal 3 050 kr.

Domänstyrelsen har i skrivelse den 2 maj 1957 framhållit, att styrelsen icke vill motsätta sig att Ståhl erhåller den av honom avsedda eftergiften, innebärande att han till kronan skall inbetala 3 049 kr. 88 öre. Därvid anför styrelsen att Ståhl, som tillsammans med 4 andra personer iklätt sig borgen för ifrågavarande köp, antagligen utgått från att hans ansvar endast omfattade en femtedel av köpeskillingen. Styrelsen har ånyo tagit den till Ståhls underdåniga skrift den 8 september 1956 fogade ekonomiska redogörelsen under prövning och från vederbörande jägmästare inhämtat vissa kompletterande uppgifter om skogstillgången på Ståhls fastighet. Vederbörande landsfiskal har under hand uppgivit, att för den händelse Ståhl försättes i konkurs domänverket icke torde kunna påräkna en utdelning överstigande 3 000 kr. Den kompletterande utredningen i övrigt styrker detta landsfiskalens uttalande.

Sedermera har *domänstyrelsen* i skrivelse den 15 maj 1957 meddelat, att Ståhl den 10 maj 1957 inbetalat 3 050 kr. och föreslagit, att det sålunda inbetalade beloppet måtte få godtagas såsom full likvid för kronans fordran hos honom.

I remissyttrande den 28 juni 1957 vill *statskontoret* för sin del — med hänsyn till i ärendet föreliggande omständigheter — icke motsätta sig, att det av Ståhl erlagda beloppet av 3 050 kr. i enlighet med domänstyrelsens förslag godtagas såsom full likvid för kronans fordran å honom.

Departementschefen

Med hänsyn till i ärendet föreliggande omständigheter finner jag — liksom statskontoret och domänstyrelsen — att det av Ståhl nu gjorda erbjudandet bör godtagas. Enligt vad i ärendet upplysts har det belopp å 3 050 kronor, som Ståhl i så fall har att gälda, redan inbetalats till domänverket. För avskrivning av återstående del av fordringsbeloppet erfordras riksdagens medgivande. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att medge,

att Sven Ståhl må befrias från vidare betalningsskyldighet till kronan i anledning av ifrågavarande virkesköp.

2:o

Genom utslag den 19 maj 1932 dömde rådhusrätten i Uddevalla Nils Björkman för det han tillgripit och förskingrat medel, som han i sin egenskap av jägmästare i Uddevalla revir omhänderhaft, samt genom falska räkenskaper sökt dölja tillgreppen till frihetsstraff samt till avsättning från hans befattning såsom jägmästare. Därjämte förpliktades Björkman att ersätta den förlust, som tillskyndats statsverket, med 31 690 kr. 18 öre ävensom att i rättegångskostnader erlægga 170 kr.

Björkman avled den 23 oktober 1956. Han efterlämnade makan Maj Björkman, född 1889, med vilken han ingått äktenskap den 28 december 1909, samt 6 myndiga barn.

Vid Björkmans död återstod av kronans fordran, som nedbringats genom utdelning i konkurs och avbetalningar, vilka Björkman verkställt sedan år 1942, ett belopp av 27 118 kr. 61 öre. Bouppteckningen efter Björkman, i vilken denna kronans fordran upptagits såsom skuld, visade en brist av 16 615 kr. 88 öre. På därom gjord ansökning har Stockholms rådhusrätt den 11 december 1956 beslutat, att dödsboet skall avträdas till förvaltning av boutredningsman.

I skrift den 19 februari 1957 har *boutredningsmannen* anhållit, att Kungl. Maj:t måtte medgiva efterskänkande av den skuld, vari dödsboet häftar till domänstyrelsen. Beträffande fru Björkmans ekonomiska förhållanden upplyses i framställningen bl. a., att hon nu icke har några andra inkomster än folkpension. En till Kungl. Maj:t ingiven ansökan om familjepension har tillstyrkts av statskontoret, som i yttrande den 11 januari 1957 förordat en pension å 1 320 kr. om året jämte rörligt tillägg. Fru Björkman bor tillsammans med 2 döttrar, som båda har förvärvsarbete. Den ena dottern är frånskild och har ett barn, vilket fru Björkman ser till om dagarna. Fru Björkmans barn har förklarat att de — med hänsyn till hennes inkomster och då hon saknar andra tillgångar än nödigt bohag — avstår från att göra anspråk på vad som kan komma att återstå av faderns bo. Bortses från dödsboets skuld till domänverket visar bouppteckningen en behållning av ca 10 600 kr.

Domänstyrelsen har i remissyttrande den 1 april 1957 med hänsyn till de av boutredningsmannen anförda skälen tillstyrkt efterskänkandet av ifrågavarande skuld.

I remissutlåtande den 17 maj 1957 har *statskontoret* för sin del funnit de i ansökningsanförda skälen för efterskänkande av ifrågavarande betalningsskyldighet icke vara tillräckliga för ett tillstyrkande av bifall till boutredningsmannens hemställan. I ett vid utlåtandet fogat yttrande från statskontorets ombudsman har upplysts, att Kungl. Maj:t genom beslut den 1 februari 1957 medgivit, att fru Björkman må, räknat fr. o. m. den 1 november 1956, under sin återstående livstid, så länge hon förblir ogift, uppbära en årlig pension av 1 320 kr. jämte rörligt tillägg.

Departementschefen

Av utredningen i ärendet framgår, att dödsboet efter Nils Björkman häftar i skuld till kronan med 27 118 kronor 61 öre samt att bouppteckningen efter Björkman visar en brist av 16 615 kronor 88 öre. Vissa omständigheter talar enligt min mening för att dödsboet bör befrias från åtminstone en del av betalningsskyldigheten. Jag finner det sålunda skäligt, att dödsboet mot erläggande av 5 000 kronor befrias från skyldigheten att till domänstyrelsen gälda det belopp, som kronan ytterligare har att fordra enligt rådhusrättens i Uddevalla utslag den 19 maj 1932. Frågan torde emellertid böra underställas riksdagens prövning.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att medge,

att kronans i förevarande framställning angivna fordran å 27 118 kronor 61 öre må avskrivas under förutsättning att dödsboet efter Björkman till kronan kontant erlägger 5 000 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Maj:t Konungen bifall och förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Torsten Birgersson